

Posudek školitele

ThLic. Mgr. Pavel Kaška podal v roce 2023/2024 na Katolické fakultě Univerzity Karlovy, Katedře systematické teologie a filozofie disertační práci s názvem *Augustinův spis De sermone domini in monte a pojetí Kázání na hoře a na rovině u církevních otců*. V pěti bohatě rozvrstvených kapitolách včetně úvodu, závěru a nutných technikálií předkládá výsledky svého dlouholetého bádání. V úvodu (kapitola první) vymezuje předmět zkoumání, současný stav bádání o *De sermone domini in monte* a stav bádání o *Kázání na hoře a na rovině* u vybraných církevních otců, stanovuje si cíle, metody a strukturu disertační práce.

Druhá kapitola je věnována chronologicky komentářům k částem *Kázání na hoře*, zejména komentářům modlitby Páně (Tertullianův spis *De oratione*, Cypriánův *De dominica oratione* Origenův text *De Oratione*, Řehoře z Nyssy *De oratione dominica* a *De beatitudinibus*).

Ve třetí kapitole jsou to pak komentáře k celému evangeliu (Hilarius z Poitiers, *Commentarius in Matthaem*, Efrém Syrský, *Komentář k Diatessaronu*, Ambrožovo *Expositio Evangelii secundum Lucam*, Jana Zlatoústého *Matthaem homiliae I-XC*, Jeronýmův *Commentarius in evangelium Matthaei*, Chromatia z Aquileje *Tractatus LIX in evangelium Matthaei*, Cyrila z Alexandrie *Komentář k evangeliu podle Lukáše*).

Konečně se ve čtvrté kapitole dostáváme k Augustinovi a jeho spisu *De sermone domini in monte*. Po poměrně dlouhém úvodu (život a dílo Augustina) autor dochází k tematickému rozboru a snaží se extrahovat teologická a etická témata: křesťanská dokonalost, pravda, cesta poznání, modlitba, vztah ke světu, řád kosmu, předpisy, Boží slovo, hlásání evangelia, trinitární teologie, christologie, soteriologie, eschatologie, nebe, peklo posmrtný život, teologická antropologie, eklesiologie, teologie milosti, etika, dobro zlo, žádostivost, manželství a cizoložství, úmysl, odplata, smilstvo, spravedlnost, milosrdenství a láska. V závěru kapitoly se poté pokouší vysledovat vliv *De sermone domini in monte* na další Augustinovu práci.

Závěr je věnován srovnání studovaných autorů. Logicky upozorňuje na rozdíly i některé konvergence. Dosti ambiciózně pak uzavírá: „Žádný z nich <probíraných autorů> nepojil spravedlnost, milosrdenství a lásku, jak to udělal Augustin v tomto spise. V tom spočívá především originalita Augustinova výkladu. Tento motiv zatím bohužel badatelé neodhalili, snad můj příspěvek pomůže dalšímu studiu pojmu spravedlnosti u Augustina, neboť toto téma pro něj není důležité jistě jen v tomto spise a prodělalo v jeho vnímání určitý vývoj, snad se podaří ho podrobněji zpracovat dalším badatelům.“ (s. 200)

Kolega Kaška si vytknul vysoký cíl: „Disertační práce se zabývá chápáním Kristova Kázání na hoře popřípadě Kázání na rovině u církevních otců, především pojetím Augustinovým, který napsal o Kázání na hoře jako jediný z nich samostatný spis *De sermone domini in monte*. Práce srovnává různé pohledy církevních otců na tento stěžejní evangelijní úryvek <myšleno Kázání na hoře/rovině, pozn. oponenta> v jejich komentářích. Snaží se za pomoci tematického rozboru vyhledat a zpracovat hlavní témata, která v něm jednotliví církevní otcové nacházejí a jaké důrazy v něm vidí a jak je zpracovávají.“ (s. 3) Autor si dal práci a ve dvou kapitolách pohledy uvedených autorů představuje. Myslím, že předimenzoval úvodní známé informace o životě a díle zmiňovaných autorů, které přebírá především z Quastena a Dattrina. Představení komentářů k částem i celku komentářů k evangeliím sleduje témata, ovšem čtenář, který není s texty alespoň ve vydatnějších citacích seznámen či není odborník, je dosti ztracen. Chybí

celkový pohled na komentáře, ten je rozkouskovan oněmi tématy. Pokud jde o texty samotné, z uvedené literatury vyplývá, že doktorand užíval především překlady, v odkazech však jsou uvedeny originální edice, nebo alespoň to tak působí. Zda odkazy odpovídají, svěřuji důvěře v poctivost doktoranda a dohled školitele. Také citační a bibliografická metodika neodpovídá požadavkům vytyčeným KTF UK. To samozřejmě lze tolerovat, pokud je to v celé práci jednotné. Seznam literatury postrádá rozdělení na prameny a sekundární literaturu. Přehlednu shovívavě gramatiku (na několika místech i hrubky i/y, řečtina bez přídechů a přízvuků...). Nejsem si jist, zda zvolený „tematický přístup“ dává smysl, protože otcové zcela jistě na něco takového ani nepomysleli. A Kaškův pokus je tak trochu artificiální. Ale budiž. Rozbor Augustinova *De sermone domini in monte* je přesto zajímavý. Práci by prospělo, kdyby byl text a jeho překlad třeba v příloze přiložen. Bohužel k postulovanému srovnání dochází až v závěru práce s. 194-200. Celkový závěr autorovi vychází: „Žádný z nich <probíraných autorů> nepropojil spravedlnost, milosrdenství a lásku, jak to udělal Augustin.“ Zajímavé, ale dosti všeobecné.

To jsou tedy kritické poznámky. Přesto je disertační práce ThLic. Mgr. Pavla Kašky zajímavá, je na ní vykonán kus obsáhlé a náročné práce, cením si jeho zájmu o církevní otce a snahu představit jejich myšlení. Také jeho interpretační přístup prismatickým témat, i když jej považuji za artificiální, stojí za kladné povšimnutí a dotažení.

Práci přes všechny výhrady doporučuji k obhajobě, která ukáže, zda doktorand dokáže své přístupy obhájit.

Václav Ventura

Doc. ThDr. Václav Ventura, Th.D.

30.4.2024